

Utbildningsdepartementet
Ministern för högre utbildning och forskning

Nordiska rådet
Ved Stranden 18
1061 Köpenhamn K
Danmark

Svar på rekommendation 37/2017 från Nordiska rådet till de nordiska regeringarna om Opprioritering af voksen- og efteruddannelse

Rekommendation 37/2017 från Nordiska rådet till de nordiska regeringarna lyder:

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att opprioritere voksen- og efteruddannelse som en mere systematisk og integreret del af arbejdslivet for alle lønmodtagere i Norden og sætte uddannelserne i system i samarbejde med arbejdsmarkedets parter

Svar på rekommendation 37/2017

Inledningsvis önskar de nordiska regeringarna även hänvisa till svaret på rekommendation nr. 36/2017 om voksen- och efterutdannelse, som är ställd till Nordiska ministerrådet. Svaret från Nordiska ministerrådet redogör för det breda nordiska arbete som bedrivs på området, inom vilket de nordiska länderna och de självstyrande områdena är aktiva aktörer.

Sveriges svar på rekommendationen:

Frågan om det livslånga lärandet är en prioriterad fråga på det högre utbildningspolitiska området. I den genomgripande utredning som nu görs av högskolornas resurstilldelning (Dir. 2017:46 Styrning för starka och ansvarsfulla lärosäten) ska utredaren bl.a. föreslå ”hur styrningen bör utvecklas för att säkerställa att olika gruppers utbildningsbehov kan tillgodoses, särskilt när det gäller möjligheten till ett livslångt lärande.”

Utredningen ska vara färdig den 3 december 2018. Det livslånga lärandet kommer således med stor sannolikhet att bli en allt viktigare del av universitetens och högskolornas verksamhet framöver. Sveriges regering fattade nyligen beslut att ge Vinnova i uppdrag att genomföra utlysningar av medel för korta flexibla högskolekurser för redan yrkesverksamma specialister. För att bibehålla och utveckla den svenska konkurrenskraften är det nödvändigt att ständigt utveckla kompetensen i arbetslivet, särskilt inom områden med hög omställningsgrad. Detta genom att bl.a. skapa förutsättningar för industrin att tillgodogöra sig den tekniska utvecklingen som sker i omvärlden samt genom att höja innovationsförmågan.

Regeringen har tillsatt en utredning (A 2017:02 Utredningen för hållbart arbetsliv över tid) som bland annat ska utreda arbetstagares möjlighet till utveckling och omställning under arbetslivet, samtidigt som andra får möjlighet till arbetslivserfarenhet, genom ett alterneringsår. Möjligheter till utveckling och omställning under arbetslivet behandlas i ett betänkande som lämnas av utredningen den 30 mars 2018.

I den rapport om distansutbildning vid svenska universitet och högskolor som nyligen presenterades av Universitetskanslersämbetet (Distansutbildning i svensk högskola. Redovisning av ett regeringsuppdrag. UKÄ Rapport 2017:18) dras bl.a. slutsatsen att distansutbildning vid svenska universitet och högskolor främjar såväl breddad rekrytering som livslångt lärande. Arbetet med att främja det livslånga lärandet har inletts vid många svenska universitet och högskolor och denna utveckling förväntas fortsätta och accelerera framöver.

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till nationellt utformade sammanhållna yrkesutbildningar, s.k. yrkespaket, som ska kunna användas inom den kommunala vuxenutbildningen och för gymnasieskolans introduktionsprogram. Skolverket har redovisat förslag till yrkespaket som har utformats tillsammans med branschföreträdare. Yrkespaketen är påbyggbara för att utgöra ett första steg mot en gymnasieexamen, vilket kan bidra till ökad genomströmning och etablering på arbetsmarknaden. Skolverket kommer löpande att i samråd med branschföreträdare revidera och ta fram nya yrkespaket.

Sverige erbjuder redan i dag yrkesutbildning för vuxna, både på gymnasial nivå och eftergymnasial nivå. Den svenska regeringen genomför ett

betydande kunskapslyft för ett livslångt lärande och högre sysselsättning i syfte att ytterligare stärka den svenska modellen. Kunskapslyftet ger människor en chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till eftergymnasial utbildning, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter, bilda sig för ökat deltagande i samhällslivet och för personlig utveckling. Kunskapslyftet ger människor möjlighet att utvecklas och stärka sin ställning på arbetsmarknaden samtidigt som förutsättningarna för såväl offentlig sektor som för näringslivssektorn att få den kompetens de behöver stärks.

Genom stora utbildningssatsningar med en utvidgad rätt till kommunal vuxenutbildning (komvux) och med fler utbildningsplatser inom yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolan, folkhögskolan samt inom universitet och högskola skapas förutsättningar för en stärkt kompetensförsörjning. Därmed kan man med fog säga att Sverige i hög grad redan uppfyller rekommendationen.

Norges svar på rekommendationen:

Vi vil vise til svar fra sekretariatet i Nordisk ministerråd på parallelt spørsmål, der blant annet Nordisk nettverk for voksnes læring (NVL) omtales. Norge deltar og støtter opp om det arbeidet som NVL arbeider med.

Den nye norske regjeringen har i sin plattform (Jeløyaplattformen) løftet frem seks områder som særlig viktige for den neste fireårsperioden. Blant disse er omstilling av norsk økonomi gjennom nye arbeidsplasser, et inkluderende arbeidsliv og et integreringsløft. Regjeringen vil utarbeide og igangsette en kompetansereform for at ingen skal gå ut på dato som en del av dette arbeidet. For å nå flere av målene må det offentlige, arbeidsgiverne og den enkelte arbeidstaker prioritere kompetansepåfyll gjennom f.eks. etter- og videreutdanning.

I 2017 signerte for første gang myndighetene, partene i arbeidslivet og representanter for frivillig sektor en Nasjonal kompetansepolitisk strategi. Det norske arbeidslivet kombinerer et høyt produktivitetsnivå med høy sysselsettingsandel og læringsintensitet. Omstilling av norsk arbeidsliv skjer kontinuerlig. Endringene i arbeidslivet vil gi utfordringer, men også nye muligheter. Befolkningens kompetanse kan gi avgjørende bidrag til nødvendig utvikling og omstilling. Samtidig må vi sikre befolkningen nok og

riktig kompetanse for å kunne møte endringer og ha varig tilknytning til arbeidslivet og den kompetanse arbeidslivet etterspør. For å sikre befolkningen nok og riktig kompetanse, har myndighetene og partene i arbeidslivet i fellesskap utviklet en nasjonal kompetansepolitisk strategi.

Strategien har som mål å bidra til at enkeltmennesker og virksomheter har en kompetanse som gir Norge et konkurransedyktig næringsliv, en effektiv og god offentlig sektor, og gjør at færrest mulig står utenfor arbeidslivet.

Strategien har følgende hovedmål:

- bidra til at det gjøres gode valg for den enkelte og samfunnet
- arbeide for bedre læringsmuligheter og god bruk av kompetanse i arbeidslivet.
- styrke kompetansen til voksne med svake grunnleggende ferdigheter, svake norsk- og/eller samiskferdigheter og lite formell kompetanse.

Strategien inneholder en rekke organisatoriske grep som skal bidra til mer samordning på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, blant annet etablering av et kompetansebehovsutvalg (KBU). Med utgangspunkt i dette er strategipartene enig om å videreutvikle samarbeidet og samordningen i kompetansepolitikken. Strategien følges opp gjennom et kompetansepolitisk råd, der representanter for regjeringen jevnlig møter representanter for partene i arbeidslivet og frivillig sektor.

For utdanningssektoren kan det i tillegg nevnes at det stilles nye krav til kompetansen hos lærere og barnehageansatte, som innebærer at det er en kraftig satsing på etter- og videreutdanning for ansatte i den sektoren.

Danmarks svar på rekommendationen:

Livslang læring, herunder voksen-/etteruddannelse, har høy politisk prioritet i Danmark, og regeringen inndrager løbende arbeidsmarkedets parter i udformning af politikken på området. Senest indgik regeringen og arbejdsmarkedsparterne i oktober 2017 en aftale for perioden 2018-2021, der sigter mod, at medarbejdere og virksomheder får adgang til et stærk, målrettet, overskueligt og mere fleksibelt voksen- og efteruddannelsessystem. Med aftalen afsættes der 2,5 mia. til området, bl.a. til tiltag til bedre vejledning, styrkelse af de basale læse-, skrive- og regnefærdigheder, ligesom arbejdsmarkedssuddannelserne styrkes og gøres mere agile i forhold til arbejdsmarkedets behov.

Islands svar på rekommendationen:

Island har ingen kommentarer til rek. 37/2017.

Finlands svar på rekommendationen:

En av regeringens mål är att öka växelverkan mellan utbildningen och arbetslivet. Genom yrkesutbildningsreformen, som är ett av regeringens spetsprogram strävar man till att svara på de utmaningar som uppstår på grund av matchningsproblemen på arbetsmarknaden och de nya utbildningskrav som arbetslivet ställer. Genom reformen stärker man yrkesutbildningens samhälleliga betydelse och ökar växelverkan mellan utbildningen och arbetslivet genom att göra lärandet på arbetsplatsen mångsidigare. Reformen avlägsnar överlappningar inom utbildningen och omformar finansierings- och styrsystemet för yrkesutbildningen till en enhetlig helhet som lyder under undervisnings- och kulturministeriet.

De centrala utgångspunkterna i den nya lagstiftningen gällande yrkesutbildning som trädde i kraft från och med år 2018 är kompetens och att man utgår från kunden samt livslångt lärande. All utbildning utgår ifrån de studerandes och arbetslivets behov. Yrkesutbildningens viktigaste uppgift är att skapa yrkeskompetens för de studerandes och arbetslivets behov. Man tar sig på ett flexibelt sätt an de individuella kompetensbehoven genom examina, delar av examina, utbildning som inte leder till examen och förberedande utbildning. Examenssystemet inom yrkesutbildningen stöder i stor utsträckning och mångsidigt fortbildnings- och vuxenutbildningsbehoven.

Regeringen har som mål att höja kompetens- och utbildningsnivån i Finland. De snabba ändringarna i arbetslivet kräver att lärande fortgår under hela arbetslivet. En arbetsgrupp som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet år 2017 har utrett förutsättningarna och utvecklingsbehoven i fråga om det livslånga lärandet. Arbetsgruppens föreslår bl.a. att de föränderliga kompetensbehoven på arbetsmarknaden beaktas i utbildningens tillgänglighet, täckning och kvalitet och att högskolorna och läroanstalterna utvecklar i samarbete och tillsammans med arbetslivet genom sitt nuvarande utbud studiehelheter som betjänar arbetslivet och det livslånga lärandet. Ett av målen för visionen som omfattar högskoleutbildningen och forskningen år 2030, som publicerades år 2017 är att vid sidan om examensutbildningen skapa nya modeller inklusive finansieringssystem för fortbildande och kompletterande utbildningar, som

möjliggör komplettering av examina och nya former för anskaffande av kompetens.

Grönlands svar på rekommendationen:

Naalakkersuisut har stor fokus på prioritering af voksen og efteruddannelse. Uddannelse er grundstenen for udvikling af vores samfund, og dette gælder unge som voksne.

- AMA midler, Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke
AMA er en tilskudsordning, der er finansieret af arbejdsmarkedsafgiften. Der ydes tilskud til kurser og efteruddannelse på erhvervsuddannelsesområdet. AMA kurser udbydes ved de grønlandske Brancheskoler og dækker følgende brancher:

- Bygge- og anlæg
- Råstof
- Jern og metal
- Butik
- Turisme
- Fiskeindustri
- Sprog
- Fødevarer og hotel/restauration
- Socialpædagogik
- Sundhed

- PKU, Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi
PKU, Projekt Kompetenceudvikling for Ufaglærte. Formålet med PKU er at sikre muligheden for, at personer i udsatte erhverv kan indgå i et kompetenceudviklingsforløb for at mindske risikoen for ledighed og samtidigt imødekomme efterspørgslen på arbejdskraft inden for vækst erhverv som bygge- og anlæg, turisme og råstof, samt inden for dagsinstitutionsområdet i kommunerne.

- RKV, Realkompetencevurdering
Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke indledte et samarbejde med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi i 2017, for at opkvalificere ufaglært personale ved institutioner i Nuuk til Sundhedsmedhjælpere ved brug af RKV. Det første hold forventes færdige i slutningen af 2018. Pilotprojektet anses som en succes, og der er flere steder i Grønland der har efterspurgt muligheden, for at opkvalificere

deres ufaglærte personale, da andelen af de ældre i landet oplever flere komplikationer, uddannet personale bedre kan håndtere.

Ålands svar på rekommendationen:

Vi förhåller oss positiva till rekommendationen och konstaterar att frågan varit prioriterad en längre tid och att ett kontinuerligt systemutvecklingsarbete pågår gällande vuxnas ökade möjligheter till inträde i arbetsmarknaden eller för att stärka sina positioner i konkurrensen på densamma. Det sker enklast genom direkta utbildningsinsatser i olika omfattning och som leder till examen eller rätt att utöva ett yrke. Under senare tid har behov av vägledning ökat, inte minst med anledning av att målgrupperna ökat i volym p.g.a. tillskott och tilltagande rörlighet inom arbetskraften. Vi upplever ändå att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov för att skapa tydligare vägar för hur de individuella behoven kan tillgodoses.

De nordiska ländernas regeringar anser rekommendationen som uppfylld.

Helene Hellmark Knutsson

Minister för högre utbildning och forskning